

MINISTARSTVO PROSVJETE,
UNIVERZITET CRNE GORE
23/02/2016

Position paper:

PLAGIJAT U CRNOJ GORI – METASTAZE

Prije šest godina, CeMI- je u studiji „Politika borbe protiv korupcije u obrazovanju – efekti postojeće i preporuke za donošenje nove” iz 2010 otvorio pitanje plagijata, i predložio uvođenje softvera za provjeru autentičnosti akademskih radova na UCG. Ova mjera je tada uvrštena u Akcioni plan za borbu protiv korupcije u obrazovnom sistemu, i od tada pa do danas nije realizovana. U međuvremenu, stavovi studenata, kao i brojne afere plagiranja su više puta pokazale neophodnost ovog mehanizma i nedostatak volje akademske zajednice da se suoči sa ovim problemom.

Istraživanje koje je CeMI sproveo u 2013 među studentima Univerziteta Crne Gore je pokazalo da svaki peti student smatra da je kupovina akademskih radova česta pojava na Univerzitetu a čak jedna trećina studenata je izjavila da je bar jednom prepisala ili dio ili cijeli akademski rad. U 2014, 2015. i 2016. godini u Crnoj Gori je otvoreno nekoliko afera u kojima su iznijete ozbiljne optužbe za plagiranje. I pored svega navedenog, i dalje nisu preduzete mjere u smjeru uspostavljanja kontrole nad autorstvom, kako studentskih, tako i profesorskih akademskih radova.

Kao posljedica ove neadekvatne politike, danas imamo još jednu ozbiljnu aferu koja prijeti da uruši već okrnjeni kredibilitet Univerziteta Crne Gore: U naučnom časopisu iznesene su optužbe na račun profesora¹, koji je kandidat za dekana Pravnog fakulteta, za plagiranje velikog dijela svog udžbenika koji se već primjenjuje na Pravnom fakultetu i objavljenih članaka². Postavlja se pitanje zašto sporni udžbenik nije bio provjeren od strane fakulteta na kom je primjenjivan. Nije potrebno veliko istraživanje da se zaključi kako bi na kredibilitet Univerziteta Crne Gore djelova-

1 Dostupno na: <file:Anali%202009-2%20str.%20289-309.pdf>

2 Kriminologija (I izdanje), BD Graf, Podgorica, 2007; Doktorski rad V. Rakočević: „Otkrivanje i suzbijanje zloupotrebe droga”, članak „Crnogorsko krivično zakonodavstvo u oblasti suzbijanja zloupotrebe opojnih droga i međunarodni standardi“ (Zbornik Pravnog fakulteta u Podgorici 35/2006 n);

lo potvrđivanje optužbe da je profesor na predmeta kriminalistika na Pravnom fakultetu učinio krivično djelo plagirajući tuđi rad i da studenti uče iz plagiranog udžbenika, ili da nakon izbora za dekana – fakultet koji se bavi obučavanjem pravnička za tumačenje, sprovođenje i poštovanje zakona - ima za dekana osobu koja krši zakon. Dalje, obrazovni sistem u kom su se među optuženim za plagijat našli ministarka nauke, kandidat za dekana Pravnog fakulteta i asistent, bez adekvatnog procesuiranja optužbi i bez ni jedne izrečene sankcije na sva tri univerziteta – proizvođače studente i akademske građane kojima je plagiranje sastavni dio studiranja a Krivični zakon spisak lijepih želja.

Imajući u vidu sve navedeno, CeMI poziva nadležne institucije – od Pravnog fakulteta i Univerziteta Crne Gore, do Ministarstva prosvjete i nadležnog tužilaštva, da preduzmu mjere za rješavanje bar jednog od navedenih slučajeva.

Podsjećamo:

- Svaki treći student je bar jednom prepisao dio ili cio rad, a svaki peti smatra da je plagiranje česta pojava na Univerzitetu Crne Gore;
- Univerzitet Crne Gore se na rang listi svjetskih univerziteta nalazi na 2362. mjestu³ (867. mjestu u Evropi⁴), Univerzitet Mediteran na 12 011. Mjestu, a Univerzitet Donja Gorica na 16824. mjestu⁵. Da li sa ovakvim pozicioniranjem i sa kontinuiranim neriješenim aferama možemo da stvorimo građane koji će biti kompetitivni na tržištu rada Evropske unije?
- U protekle 2 godine, otvorene su 4 velike afere plagiranja profesora i visokih funkcionera, koje nisu adekvatno procesuirane
- Još uvijek ni jedan fakultet na sva tri univeziteta ne koristi softver za provjeru naučnih i akademskih radova.

Kako bi se bar očuvao postojeći i gradio bolji kredibilitet našeg obrazovnog sistema, i proizvodili kompetentni kadrovi, kao što smo već navodili⁶ neophodno je:

- ✓ Da se Statuti svih univerziteta usklade sa Zakonom o visokom obrazovanju i da se njima jasno predvidi procedura za postupak utvrđivanja plagijata.
- ✓ Da se na UCG i privatne univerzitete uvede višejezični softver za kontrolu plagiranja, a da se do njegovog uvođenja propiše obaveza korišćenja nekog od besplatnih softvera za provjeru autentičnosti. Ovo se može postići propisivanjem semestarske kvote radova koji trebaju biti provjereni, metodom slučajnog uzorka.
- ✓ Da stručne komisije na fakultetima pri izboru u akademska zvanja, izvrše provjeru autentičnosti radova svih prijavljenih kandidata
- ✓ Da se postojeće optužbe ispituju i sankcionišu u skladu sa Zakonom o visokom obrazovanju

U konkretnom slučaju, koji prijete da ugrozi reputaciju Pravnog fakulteta predlažemo:

3 <http://www.webometrics.info/en/search/Rankings/university%20of%20montenegro>

4 <http://www.webometrics.info/en/Europe?page=8>

5 <http://www.webometrics.info/en/Europe/Montenegro>

6 „Plagijat u Crnoj Gori – korupcija koju opraštamo ?!“ Cemi, 2014, dostupno na: http://cemi.org.me/images/dokumenti/brief/Plagijat_CG.pdf

- ✓ Da rektorka UCG, shodno članovima 75-79 Statuta Univerziteta Crne Gore, pozove UO Univerziteta da odloži odluku o izboru Velimira Rakočevića za dekana Pravnog fakulteta do okončanja postupka provjere tačnosti navoda;
- ✓ Da UCG oformi komisiju sastavljenu od profesora sa katedri krivičnog prava, kriminalistike i kriminologije iz regiona (Univerzitet u Beogradu, Univerzitet u Zagrebu i Univerzitet u Sarajevu), koja bi sprovela provjeru autentičnosti spornog udžbenika, te članaka za koje je profesor Ignjatović naveo da su plagijati⁷, u istom tekstu objavljenom u naučnom časopisu Anali u izdanju Pravnog fakulteta Univerziteta u Beogradu.
- ✓ Da UCG pozove Univerzitet u Beogradu da formira komisiju koja bi ispitala tačnost navoda profesora Ignjatovića da je doktorat Velimira Rakočevića plagijat u jednom dijelu, te da o istim nalazima obavijesti UCG.
- ✓ Da do obezbjeđenja nalaza označenih komisija, u slučaju da do tada istekne mandat sadašnjeg dekana, imenuje za vršioca dužnosti dekana Pravnog fakulteta drugo lice, moguće trenutnog dekana/člana UO sa Pravnog fakulteta /drugog na rang listi kandidata za dekana.

7 Kriminologija (I izdanje), BD Graf, Podgorica, 2007; Doktorski rad V. Rakočević: „Otkrivanje i suzbijanje zloupotrebe droga”, članak „Crnogorsko krivično zakonodavstvo u oblasti suzbijanja zloupotrebe opojnih droga i međunarodni standardi“ (Zbornik Pravnog fakulteta u Podgorici 35/2006 n);